

דף קלב.

עין משפט א.

אה"ע סימן קז סעיף א

עיינ לעיל דף קלא: עין משפט ב

חור"מ סימן רמו סעיף ד

עיינ לעיל דף קלא: עין משפט ג

עין משפט ב.

אה"ע סימן קז סעיף ג

א. הכותב כל נכסיו לאשתו בין שהוא בריא או שכ"מ פ אפי' שקנו מידו, לא עשאה אלא ז אפוטרופוס ליורשים בלבד, בין אם היורשים הם בנים ממנה בין אם הם מאשה אחרת או שהיו היורשים אחיו או קרובים אחרים ק, אבל אם שייר כל דהוא בין קרקע בין מטלטלין קנתה, ועדיין ר כתובתה קיימת.

עין משפט ג.

חור"מ סימן רמו סעיף א

א. לעולם משערין דעת הנותן, ואם היו הדברים מראים סוף דעתו עושים על פי האומד ש. כיצד שמע שמת בנו במדינת הים, וכתב כל נכסיו לאחר ה מתנה גלויה ומפורסמת, ואח"כ בא בנו אין מתנתו קיימת

פ. בתרא קל"ב ע"א. ואפי' בקנו מידו: נקט כן מחמת שכ"מ, דבכריא בלי קנין פשיטא דלאו כלום הוא. ח"מ.

צ. בעיא שם בדף קל"ב ע"ב וכך פסק הרמב"ם והרי"ף, הביאם הב"י, והיינו שהיורשים קטנים או גדולים ואינם כאן, אבל אם הם כאן וחלקו הירושה יכולים לדחות אותה, ומ"מ לפני שיחלקו היא אפוטרופוסית. ועיינ בשו"ע סעיף ח' ובח"מ.

ק. זו דעת הרמב"ם, אבל הרא"ש כתב דדוקא אחים, אבל בני אחים או יותר רחוקים הוי מתנה, דאינו חושש באלו שיכבדוה, כ"כ הח"מ.

ר. ומ"מ אם כתב לה "כל" אף שלמעשה שייר דעת הרא"ש דהפסידה כתובתה, כ"כ הח"מ והוא מסעיף ד' בשו"ע.

ש. רמב"ם פ"ו מזכיה הלכה א'. מבריייתא בתרא קמ"ו ע"ב משמיה דר"ש בן מנסיא. ואם אחד כתב כל נכסיו לאחר מפני שלא היה לו זרע ואח"כ זכה לזרע של קיימא, כתב מהר"מ מלובלין סי' ק"ח דהולכים אחר אומדנא ולא זכה הראשון, והכנה"ג כתב דלבו מגמגם בזה, ש"ך ס"ק א'.

ת. בפעמוני זהב הביא ממהר"ם אלשיך ועוד, דאם כתב לאחד מבניו כי שמע שבנו השני מת ואח"כ בא אין המתנה מתבטלת כיון שלא נתבטלה הירושה דאורייתא, ורק אם

שהדברים מוכיחים שאילו ידע שבנו קיים לא היה נותנם לאהר. וע"כ אם שייר כל שהוא * מנכסיו אפי' בא בנו מתנתו קיימת.

עין משפט ד. אה"ע סימן קז סעיף ג.
עיינ לעיל עין משפט ב

עין משפט ה. אה"ע סימן קז סעיף א

א. הכותב כל נכסיו^ב לבניו או לבנותיו, בין שהוא בריא בין שכ"מ, וכתב^ג לאשתו קרקע כל שהוא או דקל לפירותיו^ד ועדיין צריכים לקרקע, הואיל ועשה אותה שותף בין הבנים ושמעה ושתקה, הפסידה עיקר ותוספת, אבל נדוניא לא הפסידה, ומנכסים אלו אינה טורפת^ה אבל מנכסים שיבואו לו אח"כ גובה.

ח"מ סימן רמו סעיף יג

יג. הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהיא ושמעה ושתקה הפסידה עיקר כתובתה ותוספת אבל לא נדוניה. ועיינ באבן העזר סי' ק"ו סעיף א'.

נעקרת ירושה דאורייתא שכתב לאחר אומדין דעתו לקיים ירושה דאורייתא, וכן כתב הרדב"ז הביאו הכנה"ג.

א. אפי' דבר מועט ממש, שאינו דומה לשכיב מרע שבעינן שיור עד כדי פרנסתו ל"א בסי' ר"נ סעיף ד' בהג"ה. סמ"ע ס"ק ב'.

ב. ממשנה דפאה פ"ג משנה ז', ובבבא ק"ב ע"א ורי"ף ורא"ש שם. ומלשון זה משמע דדוקא יוצאי חלציו, אבל לשאר יורשים לא איבדה כתובתה ודלא כרשב"ם שם, כ"כ הח"מ.

ג. היינו שלא בפניה ואח"כ שמעה ושתקה, וה"ה אם בפניה וקיבלה אפי' לא כתב לה קרקע כל שהוא, כ"כ הח"מ, כר"י בגמ' קל"ב. ואם הוא שכ"מ מהני באמירה בעלמא, ואם הוא בריא בעי קנין ולא מספיק רק כתיבה, כ"כ הח"מ מגמ'.

ד. שאז יש להם דין קרקע, ודין כתובה דוקא בקרקע לפני תקנת הגאונים.

ה. ואפי' מנכסים אלו עצמן, כגון שמת אחד מהבנים היורשים ואין לו בנים לכן זה, שאז הירושה חוזרת לאב מצד משמוש בקבר.

דף קלב:

עין משפט א.ב.ג.

אה"ע סימן קו פעיף א

עין לעיל קלב. עין משפט ה

עין משפט ד.

אה"ע סימן קו פעיף ב

ב. כתב לה עמהם מטלטלין בלבד או ששייר לעצמו קרקע כל שהוא, כתובתה קיימת, ו' ולפי תקנת הגאונים שכתובה נגבית ממטלטלין, אפי' שייר מטלטלין כל שהוא, גובה מהם ואפי' אם לא מספיק לכתובתה, ומתוך שיורדת למה ששייר תרד לשאר הנכסים ותטרוף.

ג. הגה: אם ציוה לתת לבניו או לאחרים כך וכך בפני אשתו ושתקה, י"א ז דצריכה לקיים משום ששתקה, וי"ח. ומ"מ אם אמרה ח הן למקצת דבריו ולמקצתם שתקה, למה שהסכימה ט צריכה לקיים ולמה ששתקה לא הוי מחילה. ואם קיבלה קנין לעשות צוואתו ואח"כ אומרת שמה שקיבלה קנין זה בגלל שהנכסים י היו בידה והאמת היא שלא מחלה כתובתה, הדין עמה ויש לה כתובה.

ו. לאחר תקנה זו אם כתב לה מטלטלין עם הבנים עיין בח"מ דיש מחלוקת בפוסקים אי דינם כקרקע והפסידה, דלפי הד"מ דוקא קרקע דחשיב אמרינן דמחלה אבל מטלטלין לא, וכן הוא בב"ח, אבל לדעת הב"י והגהות אלפסי ה"ה דאם כתב לה מטלטלין אחרי תקנת הגאונים הפסידה, ואולם סיים הח"מ דאם כתב לבנים קרקע ולה מטלטלין, אפי' ההגהות אלפסי מודה דאין היא שותפה בין הבנים עיי"ש.

ז. מרדכי בשם ראב"ן, וכתב הח"מ דפסק זה תמוה, דהרי כל מה שאמרנו הפסידה זה רק אם לא שייר, אך בשייר אף ששתקה לא הפסידה, וראב"ן לטעמיה דמטלטלין לא משתעבדי לאלמנה אלא בתפסה, עיין בח"מ.

ח. ואף בלא קנין, דאין מחילה צריכה קנין, ואע"ג דבקנה מהאיש ואח"כ מן האשה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ובטל הקנין, אפשר לחלק דבש"מ לא אמרינן כן כיון שהוא הולך למות, וכתב הח"מ דצריך ראייה לחילוק זה, ע"ש.

ט. דאינה יכולה לומר דעשתה שלא תטרף דעתו, ממרי"ו.

י. מריב"ש בס"י רמ"ז. והריב"ש לא פליג באמרה הן אלא חילק דאם הנכסים ברשותה כוונתה שמוכנה לתת להם הנכסים בתנאי שישלמו לה כתובתה, שלא שיעבדה עצמה ונכסיה לקיים דברי המת. ח"מ.